

DVA SÚBORY ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEZOV Z OBCE ZEMPLÍN¹

Martin Pristáš

DOI: <https://doi.org/10.31577/szausav.2019.suppl.1.24>

Keywords: Eastern Slovakia, Zemplín, find, Late La Tène Period, painted pottery

Two assemblages of archaeological artefacts from the village of Zemplín

The research activities of the Monuments Board of the Slovak Republic in Zemplín resulted in the acquisition of two assemblages of archaeological artefacts retrieved during various construction works performed in the village in the past. The first assemblage consists of four clay bottles from the Late La Tène Period, of which one was found intact, while the other three required restoration. The second set is a larger one, consisting of prehistoric pottery, technical pottery, fragments of decorated pottery from the Late La Tène Period, and fragments of pottery from the Late Medieval or Early Modern Period. The most remarkable find of the second assemblage is a storage vessel with plastic decoration and a clay lid.

Obec Zemplín je jednou z najdôležitejších archeologických lokalít Slovenska nadregionálneho významu. Je to dané mimoriadne výhodnou geografickou polohou obce v južnej časti Východoslovenskej nížiny na pravom brehu rieky Bodrog, kde sa mierne zvažujú východné úpätia Zemplínskych vrchov. Starému meandru Bodrogu dominuje skalnatý kopec pokrytý naviatymi pieskami s názvom Hradisko (Várhegy; obr. 1). Neďaleko v južnom smere od tejto vyvýšeniny sa v minulosti nachádzal riečny prievoz. To spravilo z daného miesta významnú križovatkú pravekých a stredovekých ciest.

Prvé archeologické nálezy z obce začali zhromažďovať už osvietenský učenec, o čom nás prvýkrát informuje zemplínsky notár A. Szirmay de Szirma (1747 Prešov–1812 Svinice) vo svojich prácach o historických, topografických a politických poznatkoch stolice Zemplínskej. Založenie osady pripisuje Rimanom, keďže sa v obci zvyknú nájsť početné staršie vyspelé predmety a mince. Sám spomína, že vlastní vo svojej zbierke striebornú mincu zo Zemplína s motívom vtáka (Szirmay 2004, 58). Za jednu z najzaujímavejších pamiatok v regióne považoval Zemplín aj J. Visegrády profesor histórie na piaristickom gymnáziu v meste Sátoraljaújhely, ktorý začiatkom 20. stor. so svojimi študentmi navštívil viaceré lokality v tejto oblasti (Luštiková/Miroššayová 2009, 159). Dejiny moderného výskumu v obci Zemplín začínajú 27. 7. 1931 príchodom Š. Janšáka (1886–1972), ktorý mapoval praveké náleziska východného Slovenska.

Obr. 1. Zemplín, situačný plán obce. 1 – parcela 15/1; 2 – obecný úrad. Autor M. Pristáš. Zdroj: <http://zbgis.skgeodesy.sk>.

¹ Cieľom tohto príspevku nie je vyčerpávajúce spracovanie týchto nálezov, ani ich vyhodnotenie v rámci širšieho regiónu, ale hlavne sprístupnenie odbornej verejnosti.

Od roku 1953 pokračujú vo výskume obce pracovníci AÚ SAV v Košiciach K. Andel, B. Benadik, V. Budinský-Krička, M. Lamiová, E. Miroššayová, D. Čaplovič a ďalší. Zhruba 87 rokov moderného archeologického výskumu v obci nám prinieslo významné archeologické nálezy od doby kamennej až po novovek (Chovanec 2004; Lamiová 1993). Postupne tak vznikala mapa archeologických lokalít v katastri obce, ktoré sa tiahnu prakticky súvisle po pravom brehu rieky Bodrog na východnom svahu pohoria Zemplínske vrchy. Od roku 2014 vedie systematický vedecký archeologický výskum v obci aj Pamiatkový úrad SR. Výskum je zameraný na vývoj komitátneho a župného centra a v súčasnosti prebieha v severnej časti opevnenia polohy Hradisko (Pristáš 2018, 47–56).

Počas výskumných sezón sa nám podarilo získať aj dva súbory archeologických nálezov, náhodne objavených v katastri obce počas rôznych prác v minulosti.

Prvý súbor pochádza od obyvateľa domu 183 p. Rostáša, ktorý ho našiel počas výkopových prác vedľa tohto domu na parcele číslo 15/1² pred rokom 2015.

Súbor tvorí dokopy 25 predmetov. Samostatný artefakt je v úplnosti zachovaná nádoba z okruhu neskorolaténskej maľovanej keramiky a jeden v ruke modelovaný hlinený predmet. Zvyšok súboru tvoria črepy neskorolaténskej maľovanej keramiky, z ktorých sa podarilo zrekonštruovať ďalšie tri neúplné nádoby.

SÚBOR 1

Opis nálezov

1. Celá nádoba, v úplnosti zachovaný exemplár typologicky zaraditeľný medzi malé vázovité/fľašovité nádoby skupiny II (Čambal 2004, 18), s horným okrajom lievikovito vyťahnutým nahor, úzkym hrdlom, vajcovitým bruchom s maximálnym obvodom v dolnej tretine nádoby, ktoré plynulo prechádza do neodsadeného, jemne do vnútra nádoby vypuklého dna. Nádoba je vyhotovená na hrnčiarskom kruhu z kvalitnej, jemne plavenej hliny. Výpal má svetlohnedú farbu, povrch nádoby je kvalitne opracovaný a v hornej časti vydutia plošne maľovaný engobami v pásoch. Ústie, hrdlo a časť tela (plece) v hrúbke 44 mm pokrýva čierna maľba, nasleduje približne 48 mm hrubá červená pasáž, ktorú zdola ohraničuje opäť čierny približne 11 až 13 mm hrubý pás. Čierne pásy sú dodatočne ozdobené rytou závitnicou, červeno maľovaná plocha je v hornej časti zdobená vlešťovanou vlnovkou v troch vodorovných pásoch a v dolnej časti vlešťovanými zrkadlovo ukladanými zväzkami piatich zvislých šikmo bežiacich liniek. Zhruba 1/5 plochy nádoby pokrýva čierny flak, ktorý zrejme svedčí o dodatočnom styku s ohňom. Na nádobe sú badateľné stopy po neodbornej manipulácii počas objavu. Rozmery: vonkajší priemer ústia je 42 mm, vonkajší priemer hrdla 32 mm, najväčší vonkajší priemer brucha 125 mm, výška 120 mm (tab. I: 1).

2. Neúplná nádoba zrekonštruovaná zo šiestich úlomkov taktiež spadá do skupiny vázovitých/fľašovitých na kruhu z jemne plavenej hliny vyhotovených nádob s úzkym hrdlom a ústím horného okraja lievikovito vyťahnutým nahor. Telo je baňaté s maximálnym vydutím v strednej časti. Dno odsadené a jemne vypuklé do vnútra s jemnou ryhou v tvare kruhu. Spôsob maľovanej výzdoby je zhodný s predošlým exemplárom: ústie, hrdlo a plecía nádoby čierne, taktiež cca 12 mm hrubý pás v oblasti maximálneho vydutia. Oblasť medzi nimi je pokrytá svetločervenou engobou, v ktorej je vidieť vlešťované zvislé šikmo bežiace zväzky čiar. Dolná časť nádoby opäť bez výzdoby. Výpal kvalitný, zvonivý, svetlooranžový. Rozmery: vonkajší priemer ústia je 52 mm, vonkajší priemer hrdla 36 mm, priemer dna 57 mm, najväčší vonkajší priemer brucha ani výška sa nedajú spoľahlivo určiť (tab. I: 3).

3. Päť kusov úlomkov sa podarilo priradiť klasickému tvaru fľašovitej nádoby typu II/3 (Čambal 2004, 203) s baňatým bruchom, úzkym hrdlom a von vyťahnutým ústím horného okraja. Dno je úzke a odsadené. Nádoba je vyhotovená na kruhu z jemne plavenej hliny, výpal kvalitný, zvonivý, svetlooranžový. Povrch starostlivo vyhladený s plošnou maľovanou výzdobou v pásoch v hornej časti nádoby. Ústie, hrdlo a plece nádoby je hnedé, hornú časť brucha pokrýva čierny pás s vlešťovanými vertikálnymi šikmými zväzkami čiar. Rozmery: vonkajší priemer ústia je 62 mm, vonkajší priemer hrdla 39 mm, priemer dna 53 mm, najväčší vonkajší priemer brucha ani výška sa nedajú spoľahlivo určiť, napriek tomu vieme tvar nádoby pomerne spoľahlivo zrekonštruovať (tab. I: 5).

4. Medzi fľašovité/vázovité nádoby typu II/1 je možné zaradiť neúplnú nádobu, z ktorej sa dochovali dva väčšie črepy. Z nich sa ale dá v celku presne vyčítať, že išlo o nádobu s hrdlom o niečo širším ako majú predchádzajúce a baňatým telom. Tvar a rozmery ústia ani dna sa nedochovali. Engoba i maľba pokrýva len hornú časť tela. Hrdlo a stred brucha pokrýva čierny pás, medzi nimi červená plocha s niekoľkými horizontálnymi riadkami vlešťovanej vlnovky. Nádoba je zhotovená na hrnčiarskom kruhu z jemne plavenej hliny, výpal kvalitný, zvonivý, svetlooranžový. Aj tu je prítomná na tele čierna škvrna po sekundárnom styku s ohňom. Rozmery nie je možné presne určiť (tab. I: 7).

5. Z ďalších keramických fragmentov sa už nepodarilo zrekonštruovať ucelenejšie nádoby. Fragment hrdla (tab. II: 5) a tela (tab. I: 8) môže pochádzať z väčšej vázovitej maľovanej nádoby, podobne i hrubšie ústie hrdla (tab. I: 2). Fragment dna (tab. II: 6) je síce nezdobený, avšak charakter lepšie dochovaných nádob ukazuje, že je určite tiež súčasťou

² Vlastník domu aj pozemku je obec Zemplín.

skupiny neskorolátenskej maľovanej keramiky. Zvyšné fragmenty už do tejto skupiny nepatria. Sú zhotovené na hrnčiarskom kruhu, tenkostenné a kvalitne vypálené. Stopy po výzdobe sa nezachovali (tab. I: 6; II: 4).

6. Súbor obsahuje ešte jeden hlinený artefakt, ktorý ale nepatrí medzi keramický riad. Je vyrobený modelovaním v ruke do tvaru pripomínajúceho pečatidlo: valček z hliny bol z jednej strany roztlačený, aby vznikla rozšírená elipsovité rovinná plošina. Valcovitá časť bola priečne perforovaná a následne bol predmet vypálený. Rozšírená časť je hladučká a podobne ako niektoré vyššie popísané nádoby ju pokrýva čierna škvrna po dodatočnom styku s ohňom. Môže ísť o predmet využívaný pri remeselnej výrobe napríklad ako „leštadlo“³ (tab. II: 1).

Analýza

Na nálezy neskorolátenskej maľovanej keramiky v obci Zemplín a okolí ako prvý upozornil pracovník ÁU SAV K. Andel ktorý ich získal počas svojej prospekčnej činnosti v rokoch 1953 a 1954 (Andel 1955). Na základe toho začal sondážny výskum pod vedením B. Benadika, ktorý tento druh nálezov začal postupne vyhodnocovať (Benadik 1957; 1965). Postupne pribúdali takmer počas všetkých výskumných i nevýskumných aktivít v obci (Luštková/Miroššayová 2009, 160; Miroššayová/Čaplovič 1991, 118; Pristáš 2018, obr. 5: 5). V rámci Slovenska bol tento druh materiálnej kultúry podrobne spracovaný v rámci nálezov z výskumu akropoly neskorolátenského oppida, ktoré sa rozprestieralo na hradnom vrchu v Bratislave a spadá do stupňov LTD1 a LTD2 (Čambal 2004).

Druhý súbor bol „objavený“ v sklade obecného úradu⁴ v škatuli s nápisom „Vol'by 2006“. Ide takmer výlučne o zlomky keramického riadu prevažne pravekého rázu.

SÚBOR 2

Opis nálezov

1. Asi najväčšiu pozornosť púta čiastočne zrekonštruovaná⁵ nádoba zásobnicového tvaru so širokým hrdlom a jednoducho von vyťahnutým ústím horného okraja. Ide o hrubostennú v ruke modelovanú nádobu s dodatočne hladným vonkajším povrchom zrejme chumáčom suchej trávy, o čom svedčia miniatúrne nesúmerné rôznym smerom bežiacie ryhy viditeľné na väčšej časti tela. Povrch i celkový tvar však ostáva značne členitý až hrubý. Výpal je málo kvalitný, miestami je vidieť povrchové praskliny. Farebnosť na vonkajšej strane je nejednotná. V hornej časti prevládajú odtiene okrovo žltej, smerom nadol nádoba tmavne a pribúdajú svetlé škvrny. Tmavé flaky sa však vyskytujú sporadicky na celej dochovanej ploche nádoby. Vnútro je zadymené. Výzdoba je plastická, umiestnená na nevýrazných pleciach nádoby. Ide o kombináciu polkruhu s oblúkovito von zahnutými koncami a plastického výčnelku v strede. Stav dochovania nám umožňuje uviesť len približné rozmery nádoby: priemer ústia asi 300 mm, max. priemer približne 380 mm, priemer dna okolo 180 mm, výška asi 460 mm (tab. III: 1).

2. Grafitový okrúhly praslen vytvorený sekundárne z črepu, zrejme klasického situlovitého hrnca s rytou hrebňovou výzdobou opracovaním hrán a prevrtaním stredového otvoru. Rozmery: max. priemer 45 mm, priemer otvoru 15 mm, hrúbka asi 10 mm (tab. IV: 1).

3. Hrubostenný technický výrobok vypálený z hliny, svetločervenej farby, tvarom pripomínajúci misku. Telo nádoby je celoplošne perforované menšími otvormi s priemerom 3 až 4 mm, okraj jednoducho ukončený. Rozmery: max. priemer 143 mm, priemer „dna“ 98 mm, výška 91 mm (tab. IV: 2).

4. Kónická misa s jemne von vyťahnutým zosilneným horným okrajom. Zachovaná fragmentárne v siedmich kusoch črepov z tela a horného okraja. Nádoba je vyrobená na hrnčiarskom kruhu zo sivej jemne zrnitej hliny. Povrch v hornej časti je svetlosivý, postupne prechádza do tmavosivej, vyhladený do leskla. V oblasti jemne odsadeného hrdla je nádoba perforovaná dvoma menšími otvormi nad sebou vo vzdialenosti 13 mm (tab. II: 7).

5. Torzo hrubostennej nádoby vyrobenej v ruke zo zrnitého materiálu, s drsným povrchom svetločervenej farby. Ústie mierne vyťahnuté von, dno od tela hrubo odsadené. Výzdobu tvorí kombinácia plastických gombíkovitých výčnelkov spájaných zahnutou líniou vtláčaných jamiek (tab. IV: 3).

6. Torzo dolnej časti a dna hrubostennej v ruke modelovanej nádoby vyrobenej zo zrnitého materiálu. Vonkajší povrch je drsný, farba tela je okrová žltá bez dochovanej výzdoby. Vnútro je sivé a drsné. Dno nádoby je tmavosivé, veľmi hrubo opracované so stopami po textílii v otlakoch po prstoch, čo svedčí o spôsobe práce hrnčiara. Priemer dna je 156 mm (tab. IV: 4).

7. Torzo dolnej časti a dna hrubostennej v ruke robenej nádoby. Je vyrobená z veľmi zrnitej sivej hliny. Vonkajší povrch je svetlosivý, drsný, bez dochovanej výzdoby. Vnútorý povrch je čierny. Prechod z tela ku dnu je odsadený so stopami modelovania. Priemer dna je 80 mm (tab. IV: 5).

³ Za konzultácie ďakujeme pracovníkom košickej pobočky AÚ SAV E. Miroššayovej a L. Olexovi.

⁴ Na nálezy nás upozornil súčasný starosta obce Zemplín M. Takács.

⁵ Okrem črepov, ktoré sa nám podarilo zlepíť do jedného celoku, obsahuje súbor ešte osem kusov črepov evidentne prislúchajúcich k predmetnej nádobe.

8. Torzo dutej nôžky. Dochované spolu s dnom nádoby, ktoré je vo vnútri vaničkové, ale zo spodnej strany rovné a nevyhladené. Dolný okraj nôžky je jednoducho vodorovne zrezaný. Nádobu bola zhotovená v ruke z jemne zrnitej hlíny. Povrch je svetlejšie okrovej farby. Výška torza je 71 mm (tab. II: 2).

9. Torzo dolnej časti tela a dna. Nádobu je vyrobená v ruke zo sivého zrnitého materiálu s čiastočne odsadeným dnom. Výzdoba nedochovaná (tab. II: 3).

10. Fragment neglazovanej najskôr renesančnej kachlice s motívom rozety (tab. V: 1).

11. Horná časť neskorostredovekej pokrievky (tab. V: 2).

12. Črepy nádob z okruhu neskorolaténskej maľovanej keramiky. Maľované striedaním červených a čiernych pásov s vľešťovanou lineárnou výzdobou (tab. V: 3, 5) alebo striedaním červených a bielych pásov bez ďalšej výzdoby (tab. V: 4, 6, 7).

13. Súbor obsahuje ešte množstvo drobných úlomkov zväčša dobre vypálenej, tenkostennej, kvalitnej maľovanej i nemaľovanej keramiky, ktoré sme do tabuliek nezaradovali.

Analýza

1. Zlomky podobnej hrubostennej nádoby s podobným plastickým motívom zo Zemplína B. Benadik zaradil medzi pamiatky dáckeho hrnčiarstva (Benadik 1965, 82).

2. Na sídliskách doby laténskej ide o častý jav (Čambal 2004, 30; Resutík 2007, 115).

3. Pomerne dobre rekonštruovateľný poklop na pahrebu.⁶ Typickým znakom je centrálny väčší otvor na „dne“ nádoby, ktorý je v tomto prípade vlastne hornou časťou, slúži na odvod dymu a reguláciu prívodu kyslíka. Bolo tak možné udržiavať žeravé uhlíky pre potreby fungovania domácnosti alebo transportu. Širšej škále využitia zodpovedá i variabilita tvarov (Valentová/Šumberová 2012, 339). Najbližšia analógia zhodného tvaru sa našla počas záchranného výskumu na rekonštrukcii plynovodu v polohe Čierna zem v katastri obce Ruská (okres Trebišov) v zahĺbenom objekte obsahujúcom laténsku keramiky. Avšak tento typ technickej keramiky sa nachádza aj na náleziskách zo staršej doby železnej (Kacsó 2007, 167) alebo doby rímskej (Furman 2016, 197; Varsík 2011, 14). Tri exempláre zhodného tvaru pochádzajú z oppida v Stradoniciach v stredných Čechách (Valentová/Šumberová 2012, 339, 340).

4. Keďže sa nezachovala spodná časť nádoby, nie je možné vylúčiť, že ide o cedidlo.

5. Celkové rozmery nie je možné určiť, ale keďže sa zachovali fragmenty ústia, tela s výzdobou aj okraj dna, môžeme s určitosťou povedať, že tu ide o klasický príklad stredne veľkého až veľkého dáckeho hrnca (Luštková 2007, tab. II: 1). Tento typ nádoby sa hojne vyskytuje medzi nálezmi z viacerých výskumov v obci Zemplín (Benadik 1965, obr. 13; Budinský-Krička/Lamiová-Schmiedlová 1990, 300; Miroššayová/Čaplovič 1991, 131).

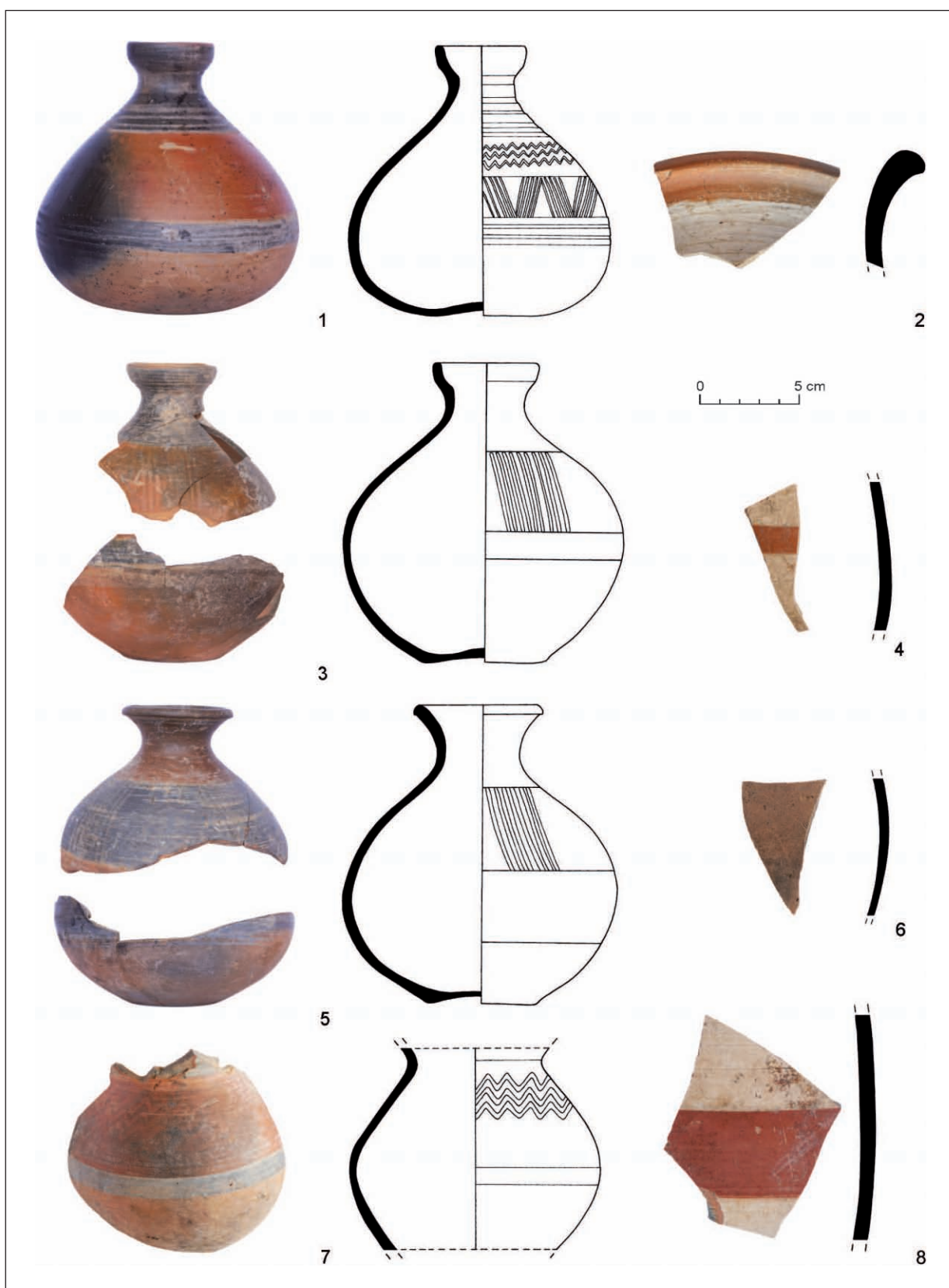
6. Charakter nádoby je veľmi podobný ako v prípade vyššie (bod 1) popisovaného artefaktu z tohto súboru.

8. Miskovité tvary nádob na nôžke sú bežné v dáckom prostredí a vyskytujú sa aj v Zemplíne (Luštková 2007, 80). Tvarovo zhodné torzo sa našlo v hrobe 13 na žiarovom pohrebisku z obdobia keltsko-dáckej symbiózy v polohe Szélmalomdomb (Budinský-Krička/Lamiová-Schmiedlová 1990, 321, tab. II: 15).

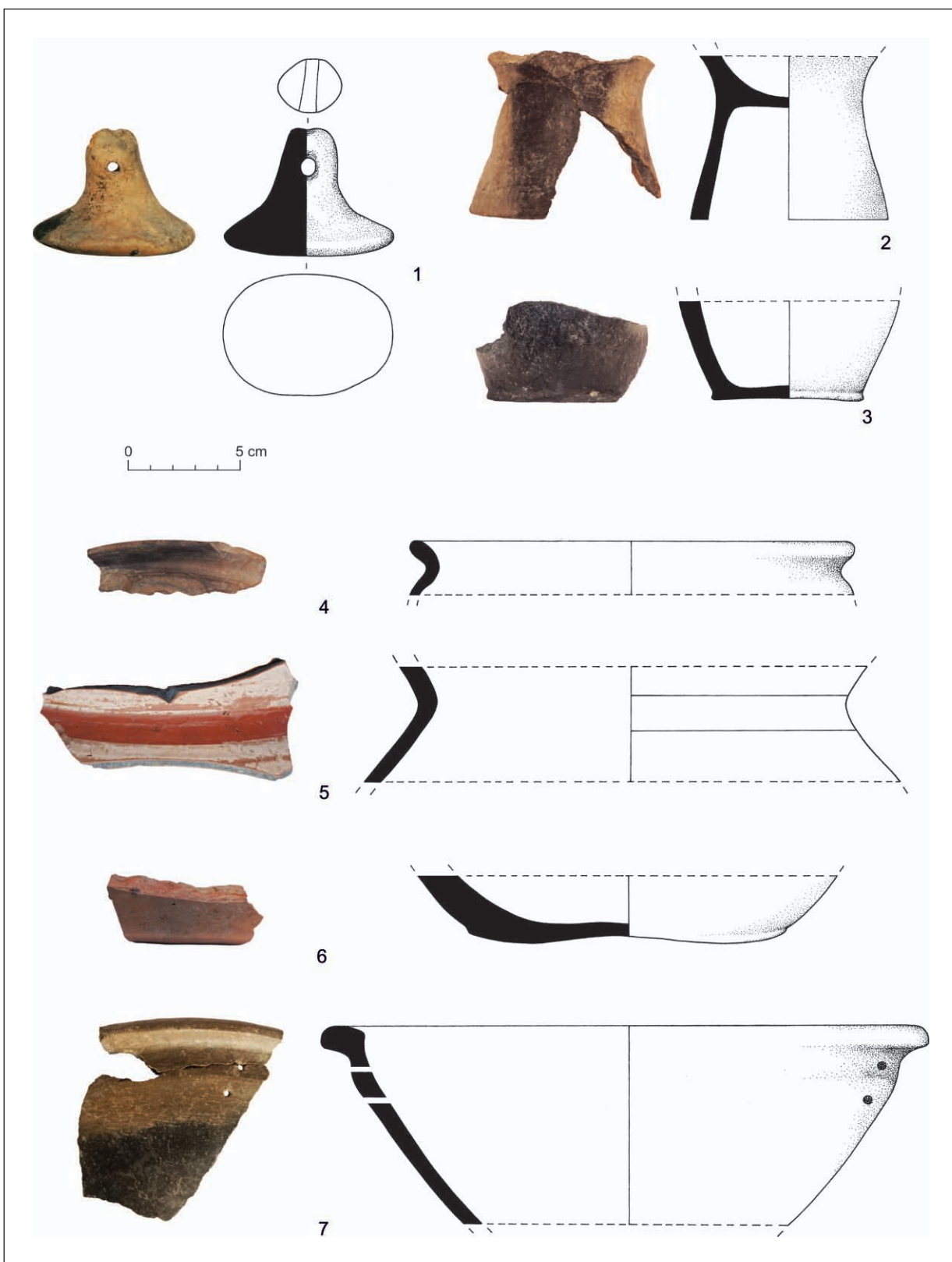
ZÁVER

Oba predmetné súbory boli nájdené mimo povoleného archeologického výskumu alebo stavby a boli získané v zmysle platnej legislatívy priamo od nálezcu resp. obce. Takéto nálezy zvykneme označovať ako náhodné. V oboch prípadoch však nebol zákonný postup dodržaný do takej miery, aby sme mohli nálezové okolnosti označiť za optimálne. V prvom prípade súboru z parcely 15/1 vieme síce celkom presne určiť miesto nález, avšak nálezca neskoro zaregistroval počas výkopových prác nález a evidentne časť súboru zničil. Nález neoznámil hneď, ale z odstupom času, čiže priame nálezové okolnosti už zanikli. V prípade súboru z obecného úradu nevieme ani presné miesto nález a dátum nález vieme určiť len rámcovo. Napriek tomu sa nám podarilo získať niekoľko veľmi zaujímavých artefaktov, ktoré vynikajú svojou ojedinelosťou či stavom dochovania.

⁶ Niekedy sa stretávame aj s termínom „vykurovadlo“.

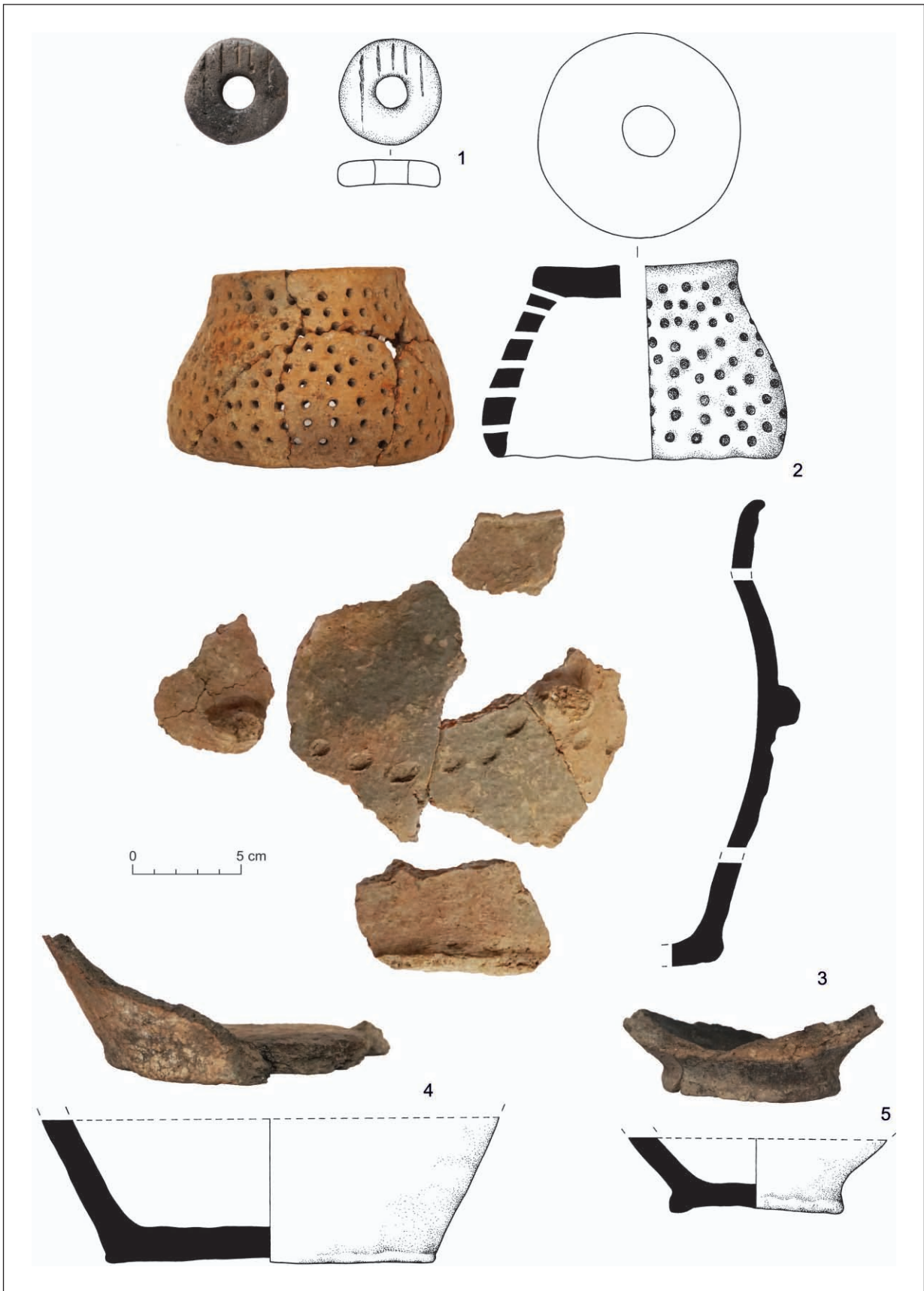
Tab. I. Zemplín, parcela 15/1. 1-5, 7, 8 – neskorolaténska maľovaná keramika. Foto a kresba B. Čurná Roman.

Tab. II. 1, 4-6 - Zemplín, parcela 15/1, keramika zo súboru; 2, 3, 7 - Zemplín, obecný úrad, keramika zo súboru. Foto a kresba B. Čurná Roman.

Tab. III. Zemplín, obecný úrad, väčšia nádoba zásobnicového tvaru. Foto a kresba B. Čurná Roman.

Tab. IV. Zemplín, obecný úrad, nálezy zo súboru. Foto a kresba B. Čurná Roman.

Tab. V. Zemplín, obecný úrad, nálezy zo súboru. Foto a kresba B. Čurná Roman.

LITERATÚRA

- Andel 1955 K. Andel: Výsledok archeologického prieskumu na zemplínsko-užskej nížine v rokoch 1953–1954. *Vlastivedný sborník* 1, 1955, 144–171.
- Benadik 1957 B. Benadik: Výzdobné prvky na neskorolátenskej maľovanej keramike zo Zemplína. *Študijné zvesti AÚ SAV* 2, 1957, 83–86.
- Benadik 1965 B. Benadik: Die spätlatenezeitliche Siedlung von Zemplín in der Ostslowakei. *Germania* 4, 1965, 63–91.
- Budinský-Krička/Lamiová-Schmiedlová 1990 V. Budinský-Krička/M. Lamiová: A late 1st century B.C.–2nd century A.D. cemetery at Zemplín. *Slovenská archeológia* 38, 1990, 245–344.
- Čambal 2004 R. Čambal: *Bratislavský hradný vrch – akropola neskorolátenského oppida*. Zborník SNM. Archeológia. Supplementum 1. Bratislava 2004.
- Furman 2016 M. Furman: *Opevnenia na Liptove*. Žilina 2016.
- Chovanec 2004 J. Chovanec: Zemplín. In: L. Gačková a kol.: *Archeologické dedičstvo Zemplína. Pravek až včasný stredovek*. Michalovce 2004, 515–522.
- Kacsó 2007 C. Kacsó: Hallstattzeitliche Funde in der Maramuresch. *Východoslovenský pravek* 8, 2007, 161–188.
- Lamiová 1993 M. Lamiová: *Zemplín, obec s bohatou minulosťou*. Košice 1993.
- Luštiková 2007 L. Luštiková: Dácka keramika na území Slovenska. *Východoslovenský pravek* 8, 2007, 77–96.
- Luštiková/Miroššayová 2009 L. Luštiková/E. Miroššayová: Príspevok k osídleniu polohy Hradisko v Zemplíne. *Východoslovenský pravek* 9, 2009, 159–168.
- Miroššayová/Čaplovič 1991 E. Miroššayová/D. Čaplovič: Najnovšie výsledky výskumu včasnodejinného a stredovekého osídlenia v Zemplíne. *Východoslovenský pravek* 3, 1991, 115–132.
- Pristáš 2018 M. Pristáš: Archeologický výskum polohy Hradisko v obci Zemplín. *Monumentorum Tutela* 27, 2018, 47–56.
- Resutík 2007 B. Resutík: Východné suburbium Bratislavského oppida – archeologický výskum na Hlavnom námestí 8. *Zborník SNM* 101. *Archeológia* 17, 2007, 97–120.
- Szirmay 2004 Anton Szirmay de Szirma: *Historické, topografické a politické poznatky stolice Zemplínskej*. Michalovce 2004.
- Valentová/Šumberová 2012 J. Valentová/R. Šumberová: Keramické cedníky, poklupy a trychtýře z oppida Stradonice. *Archeologické rozhledy* 64, 2012, 333–346.
- Varsík 2011 V. Varsík: *Slovensko na hraniciach rímskej ríše*. Trnava 2011.

Two assemblages of archaeological artefacts from the village of Zemplín

Martin Pristáš

Summary

The village of Zemplín is one of Slovakia's most important archaeological sites of trans-regional significance. Its advantageous location at the foot of the Zemplín Hills near a river crossing of the Bodrog river made it an important crossroads of prehistoric and medieval routes. The first archaeological artefacts were found in the village in the 18th century. The Monuments Board of the Slovak Republic has conducted systematic scientific archaeological research in the village since 2014. The research is focused on the development of the comitatus and regional administration centre (referred to as "župa"), and is currently carried out in the northern part of the "Hradisko" fortification (Pristáš 2018, 47–56). During research seasons, the author also managed to acquire two assemblages of archaeological artefacts discovered in the cadastre of the village by accident during various works performed in the past. The set is from the owner of house no. 183 Mr. Rostáš who found it during digging works next to the house on land plot no. 15/1 before 2015. The set consists of 25 items. One of the items is a decorated clay bottle from the late La Tène period found in an excellent condition, and one is a hand-shaped clay item that was probably used in craft-related activities. The rest of the set consists of fragments of late La Tène painted pottery, from which three incomplete pots could be restored. The second set was "discovered" in the storage area of the municipal office. It consists almost exclusively of fragments of pottery predominantly of prehistoric origin. The most remarkable find of the assemblage is the storage vessel with

plastic decoration and a clay lid for controlling the heat of burning coals. The artefacts are related to the pottery used by the Celts and the Dacians, who created remarkable symbiosis on the territory of the present-day village of Zemplín between the La Tène and the Roman periods (*Benadik 1965; Čambal 2004; Luštková 2007*)

Fig. 1. Zemplín, situational plan of the village. 1 – land plot 15/1; 2 – municipal office. Author M. Pristáš. Source: <http://zbgis.skgeodesy.sk>.

Pl. I. Zemplín, land plot 15/1. 1–5, 7, 8 – late La Tène painted pottery. Photo and drawing B. Čurná Roman.

Pl. II. 1, 4–6 – Zemplín, land plot 15/1; ceramic from the assemblage; 2, 3, 7 – Zemplín, municipal office, ceramic from the assemblage. Photo and drawing B. Čurná Roman.

Pl. III. Zemplín, municipal office, large vessel. Photo and drawing B. Čurná Roman.

Pl. IV. Zemplín, municipal office, artefacts from the assemblage. Photo and drawing B. Čurná Roman.

Pl. V. Zemplín, municipal office, artefacts from the assemblage. Photo and drawing B. Čurná Roman.

Translated by Vladislav Vojtovič

Mgr. Martin Pristáš
Krajský pamiatkový úrad Košice
Hlavná 25
SK – 040 01 Košice
martin.pristas@pamiatky.gov.sk

